దంతెవాడ దమనకాండ ఇంకెంత కాలం?

మానవ సంచారం లేని రహదార్లు, తమపాటికి తామే అడవులలో మేసి యజమాని లేని ఇంటికి చేరుకుంటున్న పశువులు, నిర్జనమైన గ్రామాలు, అక్కడికక్కడ కాలి బూడిదయిన అవశేషాలు, అడవుల మీద బరువుగా కూర్చున్న భయం- ఇదీ ఈ రోజు ఛత్తీస్‌గడ్ లోని దక్షిణ బస్తర్ ప్రాంతానికి చెందిన దంతెవాడ జిల్లా చిత్రం.

కుంట మన సరిహద్దు సమీపంలోని తాలూకా కేంద్రం. తెలుగువారికి అది సుపరిచితమైన ఊరు. ముఖ్యంగా గోదావరి జిల్లాల వాళ్లు వ్యాపారీత్యా కుంటకు పోయి రావడం, కొందరు అక్కడే స్థిరపడి పోవడం దశాబ్దాలుగా జరుగుతున్నది.

ఈ రోజు కుంటలో గుంపులు గుంపులుగా తిరిగే సాయుధులయిన సల్వాజుడుం కార్యకర్తలు తప్ప మామూలు జనం వీధులలో కనిపించరు. ఆ ఊరిలోనే కాదు, దంతెవాడ జిల్లాలోని అన్ని రహదారి గ్రామాలలోనూ ఆదే పరిస్థితి. అటవీ శాఖ చెక్ పోస్టులు, మోటార్ రవాణా శాఖ చెక్‌పోస్టులు పక్కనే సల్వా జుడుం చెక్ పోస్టులు కనిపిస్తాయి. బాణాలు, పదునైన కత్తులు, కర్రలు, తుపాకులు పట్టుకున్న యువకులు వాటి పక్కన ఉంటారు. ప్రతీ వాహనమూ అక్కడ ఆగవలసిందే. తామెవరైనదీ ఎక్కడ నుంచి వస్తున్నదీ ఎక్కడికి పోతున్నదీ చెప్పవలసిందే. ఆ పైన వారి దయ. వారు ఊరికే పోనీయవచ్చు. డబ్బులు తీసుకొని పోనీయవచ్చు. అక్కడే ఆపేయవచ్చు. ఏది జరిగినా మౌనంగా సహించటం ఉత్తమం. గొడవ పెట్టుకుంటే దెబ్బలు పడగలవు.

దంతెవాడ దట్టమయిన అడవులు నిండిన జిల్లా. అక్కడక్కడ ఉండే రహదార్ల చిత్రం ఇది కాగా రహదారి వదిలిపెట్టి అడవిలోకి పోతే ఏ అగ్ని గుండమో బద్దలయి ప్రజలను తరిమేసిందా అన్న అనుమానం వస్తుంది. కాలి బూడిదయి పోయిన గ్రామాలు కొన్ని, ఎవరో తరిమితే ఇంటికి తాళం కూడా వేయకుండా ఇంటివాళ్ళు పారిపోయినట్టు తోచే నిర్జన ఆవాసాలు కొన్నీ కనిపిస్తాయి. మనుషులను చూడాలంటే రహదార్ల మీద సల్వా జుడుం కార్యకర్తల పహరాలో ఉన్న శరణార్థుల శిబిరాలకు పోవాలి. గ్రామాల నుండి ఎవరో తరిమివేయగా వారు ఈ శిబిరాలలోకి రాలేదు. శిబిరాలలోకి తరిమేయగా గ్రామాలను ఖాళీ చేశారు. వాళ్లను గ్రామాల నుంచి శిబిరాలలోకి తరిమేసింది సల్వాజుడుం. అక్కడ వారికి కాపలా ఉంటున్నది సల్వా జుడుం. వారి తరపున మాట్లాడేది సల్వా జుడుం. సల్వాజుడుం కార్యకర్తలూ స్థానిక గ్రామాలకు చెందినవారే. వారిలో కొందరు ఆంధ్ర, బీహార్, ఉత్తరప్రదేశ్‌ల ల నుంచి వచ్చి స్థిరపడిన గిరిజనేతరులు కాగా ఆధిక భాగం ఆదివాసులే. వాళ్లంతా సంప్రదాయక తెగపెద్దలు, ఆదివాసీ భూస్వాములు, అవినీతి పరులు అని మావోయిస్టులు ఇస్తోన్న వివరణలను గుడ్డిగా నమ్మనవసరం లేదు. ఏ కారణంగానయితేనేం వారు మావోయిస్టుల వల్ల నష్టానికి గురయిన వారు. అయితే వారి చేతిలో చట్టాన్ని పెట్టి, వారికి పారా మిలటరీ బలగాల అండ కల్పించి మావోయిస్టుల మీదా వారి సానుభూతిపరుల మీదా హింసాత్మక దాడులు చేయిస్తున్న ఛత్తీస్ గడ్ ప్రభుత్వ నీతి చాలా అభ్యంతరకరమైనది. దానికి మావోయిస్టులు అంతే హింసాత్మకంగా స్పందిస్తుండటం దంతెవాడ జిల్లాను శ్మశానప్రాయంగా తయారు చేసింది.

వ్యూహాత్మకమైన ఆలోచన:

ఛత్తీస్‌గడ్ ప్రభుత్వం అనుసరిస్తోన్న విధానం వెనుక ఒక వ్యూహాత్మకమైన ఆలోచన ఉంది. అడవులలో ఉన్న గ్రామాలన్నిటినీ ఖాళీ చేయించేస్తే మావోయిస్టులను ప్రజలనుంచి దూరం చేయవచ్చు. అడవులలో కేవలం దళాలు మిగులుతాయి. అప్పుడు పారీ మిలిటరీని దింపి వారిని అంతమొందించవచ్చు. లేదా రాష్ట్రం నుంచి బయటకు తరిమేయవచ్చు. ప్రభుత్వమే పోలీసులను ప్రయోగించి గ్రామాలను ఖాళీ చేయిస్తే మానవ హక్కుల అణచివేత అంటూ గగ్గోలు పెడతారు కాబట్టి ఒక 'ప్రజా ఉద్యమమే' గ్రామాలను కదిలించి, రహదార్ల పైకి తీసుకొచ్చినట్టు చూపించటం తగిన మార్గం అని ఛత్తీస్‌గఢ్ పాలకులు నిర్ణయించుకున్నారు. చెప్పుకోదగ్గ విషయం ఏమిటంటే ఈ ఆలోచన చేసింది పాలక పార్టీకాదు. అసెంబ్లీలో ప్రతిపక్ష నేత అయిన కాంగ్రెస్ నాయకుడు, దంతెవాడ ఎమ్మెల్యే మహేంద్ర కర్మ. మావోయిస్టుల వల్ల నష్టపోయిన వారితో సల్వా జుడుం అనే ఉద్యమాన్ని అతను లేవదీశాడు. బిజెపి ప్రభుత్వం వెంటనే స్పందించి అతని ప్రయత్నానికి పూర్తి సహాయ సహకారాలు అందించింది.

అవిభక్త కమ్యూనిస్టు పార్టీకి దంతెవాడ జిల్లాలో కొంత పునాది ఉండింది. సిపిఐ ఇప్పటికీ అక్కడ కొంత బలం ఉన్న పార్టీయే. మహేంద్రకర్మ ఒకప్పుడు సిపిఐ నాయకుడే. తరువాత కాంగ్రెస్‌లోకి వెళ్లి బాగా డబ్బు సంపాదించుకున్నాడు. మావోయిస్టులు నిష్కారణంగా ఇన్‌ఫార్మర్ల పేరిట చంపుతున్నారనీ, తమ ప్రశాసనాన్ని ప్రజల పైన బలవంతంగా రుద్దుతున్నారనీ అంటూ సిపిఐ 1991-92లో మహేంద్ర కర్మతో కలసి జన జాగరణ్ (ప్రజా చైతన్య) ఉద్యమాన్ని నడిపింది. ఈ ఉద్యమం పైన మావోయిస్టులు తీవ్రంగా విరుచుకు పడ్డారు. దాదాపు 15 మంది సిపిఐ కార్యకర్తలను చంపారు. బహుశా ఈ కారణంగా సిపిఐ ఆ ఉద్యమాన్ని విరమించుకుందేమో. అయితే మహేంద్రకర్మ వంటి వాడితో చేతులు కలిపి జన జాగరణ్ ఉద్యమం నడపడం పొరపాటయిందని భావించి విరమించుకున్నామని వారంటున్నారు.

2005 మే నెలలో అదే పేరుతో మళ్లీ ఉద్యమం ప్రారంభం అయింది. ఈసారి దానిలో సిపిఐకి పాత్ర లేదు. పైగా అది ఆది నుంచి హింసాత్మకంగా సాగింది. మావోయిస్టులను నిందిస్తూ సభలు, ఊరేగింపులూ నిర్వహించటం, వారి సానుభూతిపరుల ఇళ్లపైన దాడి చేసి వాళ్లను గుంజుకొచ్చి బహిరంగంగా 'తప్పు' ఒప్పించి పోలీసులకు అప్పగించటం ఈ జన జాగరణ్ కార్యక్రమాలు. దీనికి పోలీసుల సహకారం నూటికి నూరు పాళ్లు ఉండింది. మావోయిస్టులు జన జాగరణ్ ఉద్యమం పైన మళ్లీ పెద్దెత్తున విరుచుకు పడ్డారు. తమ జనాన్ని పోగుచేసి విల్లంబులతో దాడి చేశారు. జన జాగరణ్‌లో చురుకుగా పాల్గొన్నవారిని అపహరించి తీసుకుపోయి బాగా కొట్టారు. ఒకరిద్దరిని చంపారు.

అయితే సిపిఐ వారి జన జాగరణ్ లాగ ఇది ఆగలేదు. కేంద్ర ప్రభుత్వం సహకారంతో ఛత్తీస్‌గడ్ ప్రభుత్వం నాగాలాండ్ నుంచి పారా మిలిటరీ బెటాలియన్‌ను తీసుకొచ్చి దంతెవాడలో దింపింది. మహేంద్రకర్మ రంగంలోకి దిగి జన జాగరణ్‌ను తన చేతిలోకి తీసుకొని సల్వా జుడుం అని పేరు పెట్టి దానికి మరింత తీవ్రరూపం

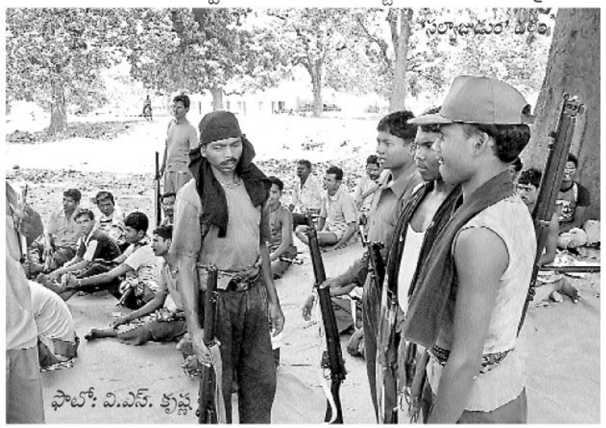

ఇచ్చాడు. సల్వా జుడుం కార్యకర్తలు, నాగా బెటాలియన్ జవాన్లు కలిసి మావోయిస్టులకు బలం ఉన్న గ్రామాల పైనా మావోయిస్టు సానుభూతిపరుల ఇళ్ల పైనా దాడులు చేయసాగారు. ఈ దాడులలో అందరూ పాల్గొనవలసిందే. పాల్గొనడానికి నిరాకరించిన వారిని శిక్షిస్తారు. మహేంద్రకర్మ స్వగ్రామమైన ఫర్సపాల్ పరిసర పల్లెలలో, సల్వాజుడుంలో భాగం కావడానికి నిరాకరిస్తే 700 రూపాయల జుర్మానా చెల్లించి 7 కొరడా దెబ్బలు తినాలన్న నియమం పెట్టారు.

లొంగకపోతే చావే :

దాడికి గురయిన గ్రామస్తులు సరెండర్ అయి సల్వా జుడుంలో భాగం అయినట్టయితే బతికిపోతారు. వాళ్లప్పుడు ఊరు వదిలి వచ్చేయాలి. వాళ్లకు ప్రభుత్వం ఆధ్వర్యంలో రహదార్లపైన శిబిరాలు వెలిసాయి. వాళ్లు వాటిలో ఉండాలి. లొంగని వాళ్లను అక్కడికక్కడే చంపేస్తారు. వాళ్ల ఇళ్ళు కాల్చేస్తారు. మరణం తప్పించుకోవాలన్నా ఊరు విడిచి పారిపోవాల్సిందే. అయితే రహదారి దిశగా కాకుండ అడవిలో ఇంకా లోపలికి పారిపోయి 'అన్నల' సంరక్షణలో బతకాలి. ఇవి రెండూ ఇష్టం లేని వాళ్లు సరిహద్దు దాటి మన ఖమ్మం జిల్లాలోకి వచ్చేశారు. సరిహద్దుకు రెండు వైపులా ఉండేది కోయ, గొత్తికోయ గిరిజనులే కాబట్టి ఎక్కడో ఒక చోట ఆశ్రయం పొందుతున్నారు. నిజానికి చాలా మంది సల్వా జుడుం, మావోయిస్టు కార్యకర్తలు కూడ ప్రాణభయం కారణంగా ఇటు వచ్చేశారు. చింతూరు, దుమ్ముగూడెం, భద్రాచలం, చర్ల మండలాల గ్రామాలలో ఈ కాందిశీకులు చాలా మందే ఉన్నారు. దంతెవాడ జిల్లాలోని రహదారి శిబిరాలలోని వారు చాలావరకు కృత్రిమ కాందిశీకులు కాగా, నిజమైన కాందిశీకులు ఖమ్మం జిల్లాలో ఉన్నారు!

2005 జూన్‌లో మొదలయిన ఈ సల్వా జుడుం ఉద్యమంలో వందల-బహుశా వేల - ఇళ్లు దహనం అయ్యాయి. కుంట తాలూకాలోనయితే రహదారికి 20లేక 30 కిలోమీటర్లలో ఉన్న గ్రామాలన్నీ ఖాళీ అయ్యాయి. కుంట , బీజాపూర్, భైరంగడ్, గీదమ్, ఉసూర్ బ్లాకులలో మొత్తం 17 రహదారి శిబిరాలు ఉన్నాయి. వాటిలో ఉన్న జనాభా 54,768 అనేది దంతెవాడ జిల్లా కలెక్టర్ చెప్తున్న లెక్క. అయితే ' క్యాంపులలోకి వచ్చిన వారంతా ప్రభుత్వం పక్షాన ఉన్నారు, అడవులలో ఉన్నవారు మావోయిస్టుల పక్షాన ఉన్నారు' అన్న ఛత్తీస్‌గడ్ ముఖ్యమంత్రి రమణ్ సింగ్ ప్రకటనను దృష్టిలో ఉంచుకున్నప్పుడు, ఈ జన సంఖ్య లెక్కలలో అతిశయోక్తి ఉందేమో అనిపిస్తుంది. అయినప్పటికీ శిబిరాలలో వేలసంఖ్యలో జనం ఉన్న మాట వాస్తవం. ఆ శిబిరాల స్థితిని వివరంగా వర్ణించే బదులు కోళ్ల ఫారంలో కోళ్లలాగ ఉంటున్నారంటే సులభంగా అర్థం అవుతుంది. 10 మంది నివసించగల షెడ్‌లలో 40 - 80 మంది ఉంటున్నారు. షెడ్‌లకు పక్క గోడలు లేవు. కొన్నిటికి పై కప్పు కూడ లేదు. గ్రామాల నుంచి బెదిరించి తీసుకొచ్చిన వాళ్లు వెనక్కిపోకుండ ఉండడానికి రెండు పూటలా అన్నం పెడుతున్నారుగానీ, వెనక్కి పోయే 'ప్రమాదం' లేని సరెండర్డ్ మావోయిస్టులకు అన్నం పెట్టడంలేదు.

ఇది మొదలయినప్పటి నుంచి -అంటే 2005 జూన్ నుంచి- రెండు వైపులా పెద్ద ఎత్తున హింస జరుగుచున్నది నాగా బెటాలియన్ పారామిలిటరీని వెంట బెట్టుకొని గ్రామాలపైన సల్వా జుడుం చేస్తున్న దాడులలో చాలామందిని చంపారు. అయితే ఈ హత్యల లెక్క ప్రభుత్వం దగ్గర కూడా లేదు. మన దగ్గర ఎంత దట్టమైన అడవిలో 'ఎన్‌కౌంటర్' జరిగినా పోలీలు శవాల దగ్గరికి ఎంఆర్‌వోను చేర్చి పంచనామా జరిపిస్తున్నారు. ఛత్తీస్‌గడ్‌లో అదేమీ లేదు. సల్వా జుడుం వాళ్ళూ పారామిలిటరీ బలగాలూ కలిసి దాడులు చేస్తారు. కాల్పులు జరిపి చంపుతారు. అయితే శవాలను తీసుకురారు. పంచనామా జరపరు. ఎక్కడా అధికారికంగా ఏ రికార్డూ ఉండదు. అసలు తమ కాల్పులలో గాయపడ్డ వాళ్లు చచ్చారా బతికారా అని కూడ తెలుసుకోరు. కాబట్టి అవతలి వైపు ఎంతమంది చనిపోయారో చెప్పడం కష్టం. మావోయిస్టుల ప్రచురణలలో ఇచ్చిన సమాచారాన్ని బట్టి ఊహ చేయవలసిందే.

మావోయిస్టులు చేసిన హత్యలు వివరాలు మాత్రం ఛత్తీస్‌గడ్ ప్రభుత్వం కచ్చితంగానే చెప్తుంది. సల్వాజుడుం ప్రారంభం అయిన నాటి నుంచి (అంటే 2005 జూన్ నుంచి) నేటి దాకా, మావోయిస్టులు దంతెవాడ జిల్లాలో 228 మందిని చంపారనీ అందులో 12 మంది స్పెషల్ పోలీస్ ఆఫీసర్లు, 25 మంది పారా మిలిటరీ సిబ్బంది కాగా 191 మంది పౌరులనీ చెప్తుంది. ఆ 191 మందిలో ఒకరిద్దరిని మినహాయిస్తే అంతా ఆదివాసులే. గత ఏడాది జూన్‌కు పూర్వం మావోయిస్టులు చేసిన హత్యలే ఎక్కువ ఉండేవి (బస్తర్ పోలీసులు మనవాళ్ల లాగ 'ఎన్‌కౌంటర్' నిపుణులు కారు). కానీ సల్వా జుడుం ఏర్పడి దానికి పారామిలిటరీ తోడయిన తరువాత ఆ తేడా పోయింది. వారి వైపు నుంచి జరిగిన హత్యలూ అదే మోతాదులో ఉన్నట్టయితే ఒక్క దంతెవాడ జిల్లాలోనే గడచిన 12 నెలల కాలంలో 200 పైగా ప్రాణాలు ఈ ఘర్షణలో పోయాయనీ అందులో 90 శాతం పైగా ఆదివాసులేనని నిర్ధారించవలసి ఉంటుంది.

ఇది ఆదివాసీ సమాజంలో అంతర్యుద్ధంలాగ తోస్తున్నదా? దానిని పెంచేపని ఇప్పుడు రెండు వైపులా జరుగుతున్నది. ప్రభుత్వం సల్వాజుడుం లోని చురుకయిన ఆదివాసీ యువకులలో 5000 మందిని ఇప్పటికే ఎంపిక చేసి స్పెషల్ పోలీస్ ఆఫీసర్లుగా నియమించి తుపాకులిచ్చింది. అటు మావోయిస్టులు తమతో ఉన్న ఆదివాసీ యువకులకు తుపాకులిచ్చి భూంకాల్ మిలీషియా అని పేరు పెట్టారు.

ఆదివాసుల్లో భూస్వాములు! :

సల్వా జుడుంతో ఉన్నది ఆదివాసీ పెత్తందార్లనీ మావోయిస్టులతో ఉన్నది ఆదివాసీ పేదలనీ, ఈ వర్గ విభేదం గమనించకుండ రెండు వైపులా ఆదివాసులే చనిపోతున్నారని అనవసరంగా రచ్చ చేస్తున్నామనీ నిందవేసే అవకాశం ఉంది. భూస్వాములయిన ఆదివాసులలో ఆదివాసీ తెగ పెద్దలూ పూజార్లూ మావోయిస్టుల ఉద్యమాల ఫలితంగా తమ ఆధిపత్యాన్ని కోల్పోయారనీ సల్వాజుడుంకు దన్నుగా నిలిచారనీ మావోయిస్టుల ప్రచురణలలో వ్యాఖ్యానించడం చూస్తున్నాం. దీని గురించి రెండు మాటలు చెప్పడం అవసరం.

ఆదివాసులలో భూమి ఎక్కువ ఉన్నవాళ్ల కొందరున్న మాట వాస్తవమేగానీ వాళ్లకు 'భూస్వాములు' అన్న బిరుదం ఇచ్చే ముందు వాళ్లు చేసే వ్యవసాయం సాగునీరు గానీ, మేలయిన విత్తనాలు గానీ, ఏ రకమైన ఎరువులుగానీ ఎరుగదనీ, వర్షాధారంగా పండించే వరి పంట ఎకరానికి రెండు లేక మూడు క్వింటాళ్ల దిగుబడి ఇస్తుందనీ తెలుసుకోవడం అవసరం. కాగా దంతెవాడలో మావోయిస్టుల పోరాటం (వారి పరిభాషలో చెప్పాలంటే) పేద ప్రజల సామాజిక ఆర్థిక హక్కులు సాధించే దశలో లేదు. దానిని దాటి, గెరిల్లా దశ దాటి 'విముక్త ప్రాంత' స్థాపన దశ చేరుకుంది. అంటే భారత ప్రశాసనాన్ని బల ప్రయోగంతో పక్కకు నెట్టి తమ రాజ్యాధికారాన్ని నెలకొల్పే దశలో ఉంది. దీని మంచి చెడుల గురించి ఎవరికి ఏ అభిప్రాయమయినా ఉండవచ్చును గానీ దీనివల్ల కేవలం ఆదివాసీ పెత్తందారీ వర్గాలు నష్టపోతాయనుకుంటే పొరపాటే.

ప్రభుత్వం నిర్వహించిన ఎన్నికలలో ఎన్నికయిన స్థానిక సంస్థల ప్రతినిధులు పరిపాలన చేయడానికి వీలులేదు. మావోయిస్టులు నెలకొల్పిన సంఘమే పరిపాలన చేస్తుంది. ప్రభుత్వ శాఖలేవీ తమ విధులు నిర్వర్తించడానికి వీలులేదు. మావోయిస్టుల పరిపాలనే అన్నీ చూసుకుంటుంది. (విద్య, వైద్య రంగాలను మాత్రమే దీని నుంచి మినహాయించారు). అడవి లోపలి ప్రాంతంలో రోడ్లు వేస్తే ప్రభుత్వ ఆయుధ బలగాలు యధేచ్ఛగా ప్రవేశిస్తాయి కాబట్టి రోడ్లు వేయడానికి వీలులేదు. వేసినవి తవ్వేశారు. గడచిన సంవత్సర కాలంలో పారామిలిటరీ బలగాలు పాఠశాల భవనాలలో విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నాయి కాబట్టి పాఠశాల భవనాలు కట్టడానికి వీలులేదు. కొన్ని పాఠశాల భవనాలను పేల్చేశారు. కుంట తాలూకాలో 31 స్కూళ్లు మావోయిస్టులు పేల్చేశారని ఆ తాలూకా తాసీల్దారు అంటాడు. తునికాకు ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన రేటుకు తెంపడానికి వీలులేదు. తాము నిర్ణయించిన రేటుకే తెంపాలి. తొలినాడు మావోయిస్టులు ఆదివాసీ ప్రజల సామాజిక ఆర్థిక హక్కుల సాధనకు పరిమితమైన దశలో తునికాకు కూలిరేటు, ఫారెస్టు పనుల కూలిరేట్లు గణనీయంగా పెంచారు. అటవీశాఖ పోలీసు శాఖల దోపిడీ దౌర్జన్యాలను అరికట్టారు. సాంప్రదాయక పటేల్-పట్వారీ వ్యవస్థను అదుపు చేశారు. ఆ దశలో వారి చర్యల వల్ల కేవలం స్థానిక పెత్తందారీ వర్గాలు నష్టపోయాయి. కానీ దంతెవాడ అటవీ ప్రాంతాన్ని 'విముక్త' ప్రాంతంగా ప్రకటించిన తరువాత అదే పరిస్థితి ఉండదు. పీడిత ప్రజల అంతిమ విముక్తికి ఇది అవసరమా కాదా అన్న చర్చలోకి నేను పోవడం లేదు. దీని పర్యవసానాలను నిజాయితీగా గుర్తించడం మాత్రం అవసరం.

> **కేవలం పెత్తందారీ వర్గాలలోనే కాక ప్రజాసామాన్యంలోనూ మావోయిస్టుల చర్యల పట్ల కొంత నిరసన ఉండబట్టే 'సల్వా జుడుం' సాధ్యం అయిందన్న వాస్తవాన్ని గుర్తించడం అవసరం.**

2005 మే నెలలో జనజాగరణ్ అభియాన్ ప్రారంభమైన వైనాన్ని గురించి దాదాపు అందరూ అంగీకరించే వాస్తవం ఒక్కటి ఉంది. అంతకు ముందు సంవత్సరం పంటలు విఫలం కావడం వల్ల జరుగుబాటుకు కష్టంగా ఉండింది. ప్రభుత్వం కరువు పనుల కింద చేపట్టిన రోడ్డు నిర్మాణాన్ని మావోయిస్టులు సాగనివ్వ లేదు. తునికాకు రేటు ప్రభుత్వం తగ్గించినందుకు నిరసనగా ఆకు తెంపడం మావోయిస్టులు బంద్ చేయించారు. ఈ స్థితిలో తమ బతుకు ఎట్లా గడవాలా అని బీజాపూర్ ప్రాంతంలో రెండు మూడు గ్రామాల ప్రజలు తమంతట తామే సమావేశాలు పెట్టుకొని చర్చించుకోసాగారు. మావోయిస్టుల చర్యల పట్ల వారిలో ఉన్న నిరసనను గమనించిన మావోయిస్టు వ్యతిరేకులు రంగంలోకి దిగి దానిని తమ చేతిలోకి తీసుకున్నారు. ఆ తరువాతి పరిణామాలను పైన చూశాము. కేవలం పెత్తందారీ వర్గాలలోనే కాక ప్రజాసామాన్యంలోనూ మావోయిస్టుల చర్యల పట్ల కొంత నిరసన ఉండబట్టే 'సల్వా జుడుం' సాధ్యం అయిందన్న వాస్తవాన్ని గుర్తించడం అవసరం. ఇరవై ఏళ్లకు పైగా ఛత్తీస్‌గడ్ అటవీ ప్రాంతంలో ఏకచ్ఛత్రాధిపతులుగా ఉన్న మావోయిస్టులు ఈ నిరసనను ఊహించనట్టులేరు. వారిస్తున్న వివరణలలో స్పష్టంగా కనిపిస్తున్న తత్తరపాటు దీనికి నిదర్శనం.

ప్రస్తుతం ఇరుపక్షాలూ మొండిగా ఉన్నారు. 'మావోయిజం అంతమయ్యే వరకూ సల్వాజుడుం కొనసాగుతుంది' అని సల్వా జుడుం నాయకులు బయటికి ప్రకటిస్తున్నారు గానీ అదికల్ల అని వారికి తెలుసు. అట్లాగని సల్వాజుడుంను ఇప్పుడు విరమించుకోనూలేరు. విరమించుకుంటే వాళ్లెవరూ బతకరు. మావోయిస్టుల సద్గుణాలలో క్షమాగుణం లేదు. కానీ ఈ ఆదివాసీ హననం ఎంతకాలం సాగగలదు? పరిస్థితిని చేతిలోకి తీసుకొని ఇరుపక్షాలకూ బుద్ధి చెప్పగల వారెవరయినా ఛత్తీస్‌గడ్‌లో ఉన్నారా? అటువంటివారి కోసం వెతికే ప్రయత్నం సఫలం కాగలదా?

–కె. బాలగోపాల్